

ДЕЛО N^o

**Valmieras rajona centrālās
bibliotēkas atbildes uz
papildjautājumiem,
bibliogrāfisko un uzzīņu darbu un
novadpētniecības darbu
1992**

НА _____ ЛИСТАХ

НАЧАТО _____

ОКОНЧЕНО _____

**VALMIERAS RAJONA CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS
ATBILDES UZ PAPILDJAUTĀJUMIEM.**

1. Cik bibliotēkas likvidētas(viss fonds, telpas, štati)?
Valmieras rajonā pilnīgi ir likvidētas 2 pagastu bibliotēkas -Skarņkalnes pagasta un Vecates pagasta 2.bibliotēka.
2. Cik bibliotēkas strādā uz I/2 slodzi.
Uz pusslodzi strādā I2 pagastu bibliotēkas.
3. Cik bibliotēkās likvidētas štata vienības, bet palikušas telpas un fonds, apkalpo citas bibliotēkas darbinieks?
2 pagastu bibliotēkās ir likvidētas štatu vienības, bet ir palikušas telpas un fonds, tās apkalpo pagasta 2. bibliotēkas bibliotekāres. Tādas bibliotēkas ir Brenguļu un Naukšēnu pagastos.
4. Cik bibliotēkas pārvestas uz citām sliktākām(mazākām) telpām?
1992.gadā uz mazākām telpām pārvietota Bērzaines pagasta bibliotēka.
5. Kur palikuši likvidēto bibliotēku fondi?
No 2 likvidētām bibliotēkām vienas bibliotēkas fonds ir nodots uz bilanci pagasta padomei, bet otrās fonds tika pārvests uz CB un sadalīts (daļēji norakstīts, sadalīts pa citām bibliotēkām, daļa pārdota).
6. Cik liela ir pagasta bibliotekāra vidējā alga?
Pagasta bibliotekāra vidējā alga mēnesī ir 4517 rub.
7. Cik liela ir CB darbinieka vidējā alga?
Centrālās bibliotēkas darbinieka vidējā alga mēnesī ir 5897 rub.
8. Vai bez individuālā darba bibliotēkā eksistē citas darba formas? Kādas?
Visās bibliotēkās galvenais ir individuālais darbs ar lasītāju, bet bez individuālā darba ir arī citas darba formas

grāmatu bibliogrāfiskie apskati, tematiskas pēcpusdienas, bērnu un pagastu bibliotēkas iespēju robežās organizē arī bibliotēkārās stundas. Neatņemama sastāvdaļa ir arī literatūras izstādes, izbraukumi uz citiem kultūras centriem kopā ar bibliotēku aktivistiem pašizglītošanās nolūkos. Visās bērnu bibliotēkās darbojas pulciņi un interešu grupas: "Jaunie bibliotekāri", "Jaunie literāti".

Atmestas kolektīvās darba formas, bērnu un pagastu bibliotēkās pasākumi aptver galvenokārt klašu kolektīvus.

9. Kādi plašai publikai domāti pasākumi ir organizēti? Kāda bijusi to apmeklētība?

Plašākai publikai domātie pasākumi ir latvisko ieražu svētki - Lieldienas, Jāņi, Mārtiņdiena, Ziemassvētki u.c. Vairākās bibliotēkās notikušas Dzejas dienas' 92. Piemēram, Jeru pagasta bibliotēka kopā ar Jeru skolu organizēja mazās dzejas dienas, kurās piedalījās I.-9. klašu skolēni, apmeklētība - 120. Sēļu pagasta bibliotēkā dzejas dienas notika ar jaunā dzejnieka Andra Akmentīņa piedalīšanos. Dzejas stundas bija arī Vaidavā, Vilpulkā. Kocēnu pagasta 2. bibliotēkā daļiņasitāju konkurss ģimnāzijas un I. klašu skolēniem. Katru gadu tematisku pēcpusdienu "Lieldienu izskaņā" vecākiem un bērniem rīko Rencēnu 2. bibliotēka. Ir arī olu izstāde "Ola - saules, dzīvības un auglības simbols". Apmeklētība - 130. Kauguru 2. bibliotēkā katru gadu organizē pasākumu "Lielā Mārtiņdiena" ar folkloras ansambļa piedalīšanos. Valmieras rajona bērnu bibliotēkā ikgadējais konkurss "Grāmatu karaliene-92" - kuras godu izpelnījās M. Rungļa grāmata "Spoku stāsti". Pasākumā piedalījās arī grāmatas autors. Sarīkojums bija organizēts Valmieras pilsētas I.-4. klašu skolēniem. Rūjienas pilsētas un bērnu bibliotēka palīdzējusi iekārtot dzejnieka novadnieka Kārļa Kalnieša piemiņas istabu un organizēt dzejas stundu novadnieka piemiņai (dzejas lasījumi, dziesmas ar dzejnieka vārdiem mūzikas skolas skolotāju izpildījumā). Pasākums notika vairākas dienas un guva lielu atsaucību. Valmieras rajona centrālā bibliotēkā pagājušajā gadā sirsnīga jo sirsnīga izvērtās tikšanās ar Anglijā dzīvojošo rakstnieku novadnieku Pūļa kungu. Uz tikšanos pēc trimdā pavadītiem 40 gadiem bija pulcējušies Valmieras pilsētas bibliotēku darbinieki, literāti, skolotāji. Rakstnieks bija aizkustināts līdz asarām

par latvisko sirsniņo sagaidīšanu. Izvērtās dzīva saruna par Valmieras kultūras dzīvi 30.-40.gados. Valmieras redakcijas darbinieki apsoliņās iespiest tipogrāfijā. Pūļa kunga grāmatu "Dzirkstis". Tagad jau šī grāmata ir pie lasītājiem.

10. Kādi bijuši fondu papildināšanas paņēmieni un avoti 1992.gadā? Kādu % no jaunieguvumiem sastāda katrā no tiem iegūtā literatūra?

Bez grāmatām, kas saņemtas no Bibliotēku kolektora, ir vēl bijuši dāvinājumi, kas sūtīti no ārzemēm, nedaudz grāmatu atsevišķas bibliotēkas iepirkušas grāmatnīcās, vēl mazāk iegūtas grāmatu izsolēs, grāmatas ir dāvinājuši arī lasītāji. Šādi kopā saņemtas 1385 grāmatas, kas sastāda 7,3% no visiem jaunieguvumiem. 246 grāmatas pirktas grāmatnīcās, Kabatā u.c., kas sastāda 1,2%. 1139 eks. ir dāvinājumi, kas sastāda 6%.

11. Cik nosaukumu periodisko izdevumu 1993.gadam pasūtījušas rajona bibliotēkas. Vai atšķirības starp bibliotēkām ir būtiskas?

Vidēji katrā pagasta bibliotēka 1993.gadam ir pasūtījusi 10 nosaukumus periodiskos izdevumus. Atšķirības starp bibliotēkām ir ļoti lielas. Piem., 5 pagasta bibliotēkām nav pasūtīts neviens laikraksts, ne žurnāls, jo pagasta padomes nav atvēlējušas līdzekļus. Vislielāko nosaukumu skaitu ir pasūtījušas Naukšēnu un Sēļu pagasta bibliotēkas (34 un 32 nosaukumi). 8 bibliotēkas pasūtījušas līdz 10 nosaukumiem. Lielas atšķirības ir arī starp pilsētām. Tā Mazsalacas pilsētas bibliotēkā pasūtīts 41 nosaukums, turpretī Rūjienas bibliotēkā tikai 18 nosaukumi. Centrālā bibliotēkā pasūtīts 71 nosaukums laikrakstu un žurnālu.

12. Kā noritējusi bibliotēku fondu nodošana pašvaldību pārziņā?

Kā tas izmainījies attiecības starp CB un bijušām filiālbibliotēkām?

Valmieras rajonā bibliotēku fondu nodošana pašvaldību pārziņā vēl nav notikusi.

Jautājumi par bibliogrāfisko uzzīņu
un informācijas darbu 1992.gadā.

I. Kādiem izdevumiem, Jūsaprāt, obligāti jābūt Jūsu bibliotēkas uzzīņu un bibliogrāfisko izdevumu fondā?

Mūsu rajona bibliotēku darbinieki uzskata, ka bez visiem fondā esošiem materiāliem bibliotēku uzzīņu fondā vajadzētu būt konversācijas vārdnīcai Švābes redakcijā, kura izdota no 1927.-1940.gadam, 21 sējums. Diemžēl šis izdevums ir tikai CB fondā, kuru bibliotēka iegādājās nopērkot to no privātpersonas. Turpmāk šāds izdevums būs arī Valmieras pagasta I. bibliotēkai, iegādāts no pašvaldības līdzekļiem.

Esam arī saņēmuši "Latvju enciklopēdiju" pirmās 2 burtnīcas desmit bibliotēkām.

2. Kuri no šiem izdevumiem ir Jūsu bibliotēkas fondā?

Bibliotēku fondos ir:

Latvijas PSR mazā enciklopēdija 3 sējumos

Latvijas padomju enciklopēdija 10 sējumos

Planēta

Pasaules zemes un tautas

Ģimenes enciklopēdija 3 sēj.

Medicīnas enciklopēdija

Kinoskatītāja rokasgrāmata

Vārdnīcas

Rokasgrāmatas

Sprīdītis dodas pasaulē

Kalendāri

Celņveži, dažādas hronikas

Enciklopēdiskā vārdnīca

Enciklopēdičeskij slovar - visām zinātņu nozarēm.

Mazsalacas pilsētas bibliotēkā ir Adresu grāmata

A. Blāķis "Latvieši ASV". Priecājamies par tikko iegūto enciklopēdijas rokasgrāmatu "Alfa un Omega" 1992.g.

3. Kādi ir visbiežāk izmantotie šī fonda izdevumi?

Visbiežāk izmantotas bibliotēkās ir vārdnīcas:

angļu - latviešu

latviešu - vācu

krievu - latviešu

lauksaimniecības rokasgrāmata

zemes un tautas

Planēta

Bērnu bibliotēku darbiniekiem liels palīgs bibliotekāro stundu organizēšanā un vadīšanā ir rādītājs "Bibliotēkmācība I-IX klašu skolēniem".

4. Kam sniedzat bibliogrāfisko informāciju, kādas darba formas un metodes izmantojat? Cik bieži sniedzat šo informāciju, kāda ir tās efektivitāte?

Bibliotēkās galvenokārt sniedz individuālo informāciju. Informēti tiek vidusskolēni, skolotāji, bērnudārzu audzinātāji. Nelielu informāciju par jaunākām grāmatām sniedz biļetens "Latvijas jaunākās grāmatas". Bērnu bibliotēkās informāciju par jaunākām grāmatām sniedz klašu kolektīviem. Vairums bibliotēku kolektīvās informācijas formu ir atmetušas kā neefektīvu. Pagastu bibliotēkās pēc informācijas sāk iegriezties jaunsaimnieki, piensaimnieki u.c. Tā, piemēram, Sēļu pagasta bibliotekāre V. Jaunzeme, lai informētu savus jaunsaimniekus ir spiesta braukt uz Rīgu pēc literatūras, jo pagasta bibliotēkā gandrīz nav materiālu par jaunsaimniecību attīstību, par visiem tiem daudzajiem jautājumiem, kas interesē lauku ļaudis šodien.

5. Kādas izmaiņas bibliogrāfiskajā uzziņu un informācijas darbā notikušas pēdējā gada laikā?

Rajona bibliotēkas vairs nesapem "Preses hroniku" un iespēstās žurnālu un avīžu katalogu kartiņas. Sakarā ar grāmatu trūkumu daudz uzziņu materiālus bibliotēkām nākas izrakstīt no periodikas, veidojot kartotēkas.

Padziļinājies pieprasījums pēc informācijas par trimdes latviešu rakstnieku dzīvi un darbiem. Radusies pastiprināta interese par latviskām tradīcijām un ieražām.

Sakarā ar preses izdevumu dažādību, pieaudzis pieprasījums pēc tās. Ļoti daudz lasītāju prasa "Dienas" pielikumu, kurā publicēti visi Augstākās Padomes pieņemtie likumi. Pieprasīta ir arī "Lauku avīze", žurnāli "Karogs", "Zinotājs", "Dārzs un Drava", "Horizonts" u.c.

6. Kāda ir sadarbība ar filiālbibliotēkām?

Visas pagastu, pilsētu un bērnu bibliotēkas var izmantot centrālās bibliotēkas uzziņu fondu.

7. Jūsu priekšlikumi bibliogrāfisko uzziņu un informācijas darba uzlabošanai jūsu bibliotēkā. Ko Jūs no sava darba pieredzes ieteiktu citām tautas bibliotēkām?

Lai uzlabotu bibliogrāfiskās informācijas darbu rajonā, Vaidavas pagasta bibliotēka ieteic centrālajai bibliotēkai izdot rādītāju, kurā būtu apkopoti visi rādītāji, kurus saņēmusi CB. Burtnieku pagasta bibliotēka ierosina meklēt sponsorus, kuri finansētu bibliogrāfisko retumu iegādi.

8. Kāda metodiska palīdzība nepieciešama no Bibliotēku dienesta šajā darbā?

1. Iespiest latviešu bibliogrāfisko vārdnīcu "Es viņu pazīstu".
2. Iespiest Benjamiņa Jēgera rādītāju "Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija" 5 sējumos. Mūsu rajonam šis izdevums ir tikai 3 eksemplāri, kuri atsūtīti no ārzemēm.
3. Iespiest bibliogrāfiskos līdzekļus par tēmām:
 - a) Latvijas vēsture 20., 30., 40. gadi,
 - b) Latvijas tautas atmoda
 - c) Latvijas politiskie darbinieki līdz 1940. gadam
4. Iespiest bibliogrāfiskos līdzekļus par tēmām:
 - a) jaunsaimniecību attīstība laukos
 - b) lauksaimniecības ekonomikas jautājumi šodien
 - c) par dažādām lauksaimniecības biedrībām, biznesa jautājumi.
5. Pagastu bibliotekāriem organizētajos semināros vēlas dzirdēt lekcijas par trimdas literatūru.
6. Sadarbojoties ar Izglītības ministriju, panākt lai bibliotekārās stundas ietvertu mācību stundu plānos.
7. Izdot rādītāju par Rīgu, lai varētu orientēties jaunos ielu, māju nosaukumos, ietverot arī Rīgas karti.

Jautājumi par novadpētniecības
darbu 1992.gadā.

I. Kādi novadpētniecības un valstspētniecības(Latvijas) bibliogrāfiskie līdzekļi ir Jūsu bibliotēkas fondā (nosauciet nozīmīgākos)?

Ar novadpētniecības un valstspētniecības materiāliem Valmieras rajona bibliotēkas sevišķi bagātas nav. Centrālā bibliotēkā ir ļoti vērtīgs materiāls - latviešu bibliogrāfiskā vārdnīca "Es visu pazīstu". Tikko saņemts piecos eks. ļoti vērtīgs novadpētniecības materiāls "Kultūras pieminekļu aizsardzība, koservācija, restaurācija" 1992.gads.

Sēļu bibliotēkas fondos ir Melburnā izdots materiāls Dunsdorfs E. Kartes. Arhīvs 15.un 28.sej. Burtnieku pagastā bibliotēkā - Jansons "Arhitektūras pieminekļi GNP", Urtāns "Ziemeļvidzemes pilskalns", Kocēnu 2.bibliotēkā - Rungis "Latvieši", Rencēnu I.bibliotēkā - Arhīvs. Raksti par latviskām problēmām 3.un 15.sējums. Dunsdorfs E. Lielvidzemes kartes 17.-18.gs. Izmantoti kalendāri "Vecais Valmierietis", rajona laikraksts "Liesma".

2. Kādus novadpētnieciska rakstura materiālus Jūsu bibliotēka sastādījusi 1992.gadā?

Bibliotēkās vākti materiāli par rakstniekiem-novadniekiem. Kauguru 2.bibliotēkā - par Zentu Mauriņu, sadarbojoties ar Kultūras fondu, ar jauniem materiāliem tiek papildināta Mūrmuižas Tautas Universitātes muzeja istaba.

Rencēnu 2.bibliotēkā - par Jēkabu Māsēnu.

Valmieras pagasta 2.bibliotēkā - par novadniekiem Rugēnu un Rietekli.

Dikļu I.bibliotēkā - par rakstnieku Viku (Viktoru Kalniņu).

Kopu bibliotēkā - par V.Rūju un R.Bērziņu.

Valmieras pagasta I.bibliotēkā - par Latvijas slaveno sportistu Daliņu.

Vaidavas bibliotēkā - par rakstnieku Z.Skujīņu un tēlnieku Zihmani. Rūjienas pilsētas bibliotēkas darbinieki piedalījušies Rūjienas novada enciklopēdijas veidošanā.

Gandrīz visas pagasta bibliotēkas vāc materiālus par sava pagasta vēsturi, pagastā esošo skolu vēsturi, mājas vārdu vākšanu un pētīšanu. Tiek apsekoti svētakmeņi Vaidavā un Lodē. Visaktīvāko darbu novadpētniecībā veic Sēļu pagasta bibliotēkas vadītāja V. Jaunzeme. Tiek vākti vietvārdi, kas kārtoti kartotēkā, veidota vietvārdu karte. Vākti atmiņu pieraksti no legionāriem, represētiem, pieraksti no seniem amatu meistariem. Izstrādāts ekskursiju maršruts skolēniem un pieaugušajiem par Sēļu pagasta svētvietām, dabas objektiem.

Mazsalacas pilsētas bibliotēkā pēc Reipa Cukura materiāliem sagatavota:

- "Mazsalacas pils. hronika (1127.-1941.)
- "Ievērojamākās dzimtas"
- "Rūpniecības un amatniecības iestādes"
- "Tirdzniecības uzņēmumi"
- "Biedrības un organizācijas"
- "Mazsalacas evaņģēliski-luteriskā baznīca un kapsēta"
- "Etnogrāfiskās ziņas"

Centrālajā bibliotēkā izveidota kartotēka "Raksti periodikā par Valmieras rajona bibliotēkām un bibliotekāriem". Minētā kartotēkā ietverti materiāli no 1945.-1992.gadam. Šeit ir arī materiāli par bibliotēku darbu kopumā rajonā, kā arī pašu bibliotekāru publicētie raksti. Kartotēkas izveidošanā izmantots rajona laikraksts "Liesma".

3. Kādas izmaiņas novadpētniecības darbā notikušas pēdējā gada laikā?

Redzamas izmaiņas nav notikušas. Jūtams, ka lasītājus vairāk sāk interesēt jautājumi par pagasta vēsturiskām vietām, par bijušām ēkām un to likteņiem.

4. Kāda ir sadarbība ar filiālbibliotēkām?

Visām filiālbibliotēkām ir iespēja izmantot visus novadpētniecības materiālus, kuri ir centrālās bibliotēkas fondos.

5. Jūsu priekšlikumi novadpētniecības darba uzlabošanai. Ko Jūs no savas darba pieredzes ieteiktu citām tautas bibliotēkām?

Burtnieku pagasta bibliotēka vēlas speciālistu padomus dažādu materiālu noformēšanā un saglabāšanā. Sēļu bibliotēkas vadītāja V. Jaunzeme iesaka visiem saviem lauku kolēģiem vākt

Gandrīz visas pagasta bibliotēkas vāc materiālus par sava pagasta vēsturi, pagastā esošo skolu vēsturi, mājas vārdu vākšanu un pētīšanu. Tiek apsekoti svētakmeņi Vaidavā un Lodē. Visaktīvāko darbu novadpētniecībā veic Sēļu pagasta bibliotēkas vadītāja V. Jaunzeme. Tiek vākti vietvārdi, kas kārtoti kartotēkā, veidota vietvārdu karte. Vākti atmiņu pieraksti no legionāriem, represētiem, pieraksti no seniem amatu meistariem. Izstrādāts ekskursiju maršruts skolēniem un pieaugušajiem par Sēļu pagasta svētvietām, dabas objektiem.

Mazsalacas pilsētas bibliotēkā pēc Reipa Cukura materiāliem sagatavota:

- "Mazsalacas pils. hronika (1127.-1941.)
- "Ievērojamākās dzimtas"
- "Rūpniecības un amatniecības iestādes"
- "Tirdzniecības uzņēmumi"
- "Biedrības un organizācijas"
- "Mazsalacas evaņģēliski-luteriskā baznīca un kapsēta"
- "Etnogrāfiskās ziņas"

Centrālajā bibliotēkā izveidota kartotēka "Raksti periodikā par Valmieras rajona bibliotēkām un bibliotekāriem". Minētā kartotēkā ietverti materiāli no 1945.-1992.gadam. Šeit ir arī materiāli par bibliotēku darbu kopumā rajonā, kā arī pašu bibliotekāru publicētie raksti. Kartotēkas izveidošanā izmantots rajona laikraksts "Liesma".

3. Kādas izmaiņas novadpētniecības darbā notikušas pēdējā gada laikā?

Redzamas izmaiņas nav notikušas. Jūtams, ka lasītājus vairāk sāk interesēt jautājumi par pagasta vēsturiskām vietām, par bijušām ēkām un to likteņiem.

4. Kāda ir sadarbība ar filiālbibliotēkām?

Visām filiālbibliotēkām ir iespēja izmantot visus novadpētniecības materiālus, kuri ir centrālās bibliotēkas fondos.

5. Jūsu priekšlikumi novadpētniecības darba uzlabošanai. Ko Jūs no savas darba pieredzes ieteiktu citām tautas bibliotēkām?

Burtnieku pagasta bibliotēka vēlas speciālistu padomus dažādu materiālu noformēšanā un saglabāšanā. Sēļu bibliotēkas vadītāja V. Jaunzeme iesaka visiem saviem lauku kolēģiem vākt

materiālus, studēt un pētīt sava pagasta vēsturi, jo viņas skatījumā tā ir svēta lieta.

Iesākts darbs pie Valmieras pilsētas enciklopēdijas veidošanas, kurā dalību ņem Valmieras literāti, muzeja un bibliotēku darbinieki muzeja zinātniskā līdzstrādnieka V.Lučāna vadībā.

6. Kāda metodiska palīdzība nepieciešama no Bibliotēku dienesta šajā darbā? Jūsu ierosinājumi kopējai sadarbībai.

Vēlams būtu izdot rādītājus par visiem Latvijas novadiem, to ievērojamākām vietām, izciliem kultūras un mākslas darbiniekiem.

Bērnu bibliotēku darbinieki vēlas publīdz skaidru shēmu novadpētniecības kartotēkai.

Valmieras rajona centrālās bibliotēkas

direktore: *B. Antonija*

/B.Antonija/